

S B F

ZÁVERY KONFERENCIE

Proeurópske a proatlantické ukotvenie zahraničnej politiky SR/Tridsať rokov po Nežnej revolúcií a pätnásť rokov po vstupe SR do EÚ a NATO

Prvý panel na Slovenskom bezpečnostnom fóre 2019 bol venovaný proeurópskemu a proatlantickému ukotveniu zahraničnej politiky Slovenskej republiky a taktiež zhodnoteniu situácie Slovenskej republiky po pätnástich rokoch po vstupe do medzinárodných štruktúr EÚ a NATO. Vystúpili na ňom odborníci : **Radovan Javorčík** – veľvyslanec, vedúci Stálej delegácie SR pri NATO a stály predstaviteľ SR v NAC, **Rastislav Káčer** – niekdajší veľvyslanec SR vo Washingtone, **Darina Malová** – profesorka politológie na Univerzite Komenského v Bratislave ktorá bola zároveň aj moderátorkou diskusie, **Ján Figel'** – osobitný vyslanec pre presadzovanie slobody náboženského vyznania alebo presvedčenia mimo EÚ, **Peter Kovařík** – riaditeľ Kancelárie Bezpečnostnej rady SR

Diskusia začala úvodnou anotáciou témy a predstavením speakrov. Ako prvý sa k téme vstupu Slovenskej republiky do EÚ a NATO vyjadril Ján Figel'. Cestu Slovenska k zaradeniu sa do EÚ a NATO pripísal najmä otvorenosti západu pre vstup ďalších členov do týchto štruktúr, po roku 1999 bolo SK prizývané do plnenia programu akčného plánu pre členstvo a bolo na novembrovom summite 2002 prizvané za člena EU so Slovenskom, Rumunskom a Bulharskom. Skonštatoval, že 20. storočie rozdelilo ako Európu, tak aj národy a ľudí čo sa nám neskôr podarilo znovu zjednotiť prostredníctvom EÚ. Od roku 2004 Slovensko dozrievalo a dávalo najavo že sa na nás dá spoľahnúť aj v predsedníctve Európskej únie. Rastislav Káčer poznamenal, že v roku 2004 sme odovzdávali dokument o ratifikácii ktorý bol dôkazom, že chceme byť členmi týchto štruktúr, chceme sa podieľať na činnosti a posilniť kolektívnu bezpečnosť. To, že vstup do EÚ a NATO Slovenskej republike výrazne prospel môžeme badať aj dnes. Napríklad keď zijdeme do krajín ktoré nie sú súčasťou týchto štruktúr je to tam zjavne badateľné, že tak neprosperujú ako krajiny ktoré sú súčasťou Európskej únie a Organizácie Severoatlantickej zmluvy. Podľa Radovana Javorčíka pred tridsiatimi rokmi keď okupačné sily odchádzali z Československa zanechali ako ekonomickú tak aj ekologickú spúšť. Podľa jeho názoru sme sa s tým ale vysporiadali relatívne dobre. Keď sme vznikli ako samostatný moderný štát zrazu vznikala otázka, kam patríme? Slovensko chcelo ísť smerom k EÚ a NATO, od druhého mesiaca samostatnosti bolo jasné kam sa chceme uberať. Poznamenal, že naša cesta do EÚ a NATO bola paralelná a to je nepochybne pravda, bez nášho vstupu do NATO by sme v EÚ neboli. Peter Kovařík k téme dodal, že po Nežnej revolúcií bolo badať na Slovensku obrovský nárast demokratických myšlienok čomu pripisuje aj záujem stať sa súčasťou už spomínaných štruktúr. Všetci rečníci sa zhodli, že musíme nasledovať pravidlá EU a obranné pravidlá NATO. Sme štát ktorý je mimoriadne závislý od toho akých má susedov a aké má strategické partnerstvá, treba sa držať západnej demokracie a pretavovať prvky našej demokracie do západného štýlu a taktiež Slovenská republika potrebuje nadobudnúť politický konsenzus, aby naša zahraničná politika bola aj naďalej efektívna.

„Európska integrácia sa začína doma. Druhý rozmer integrácie začína susedstvom a tretí rozmer predstavujú transatlantické štruktúry. “

Ján Figel', osobitý vyslanec pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ

Slovenský pohľad na riešenie konfliktu na Ukrajine

V rámci Slovenského bezpečnostného fóra sa uskutočnil 2. panel s názvom „Slovenský pohľad na riešenie konfliktu na Ukrajine.“ Úlohy moderátora sa zhostil doc. Mgr. Jaroslav Ušiak, PhD. prodekan pre medzinárodné vzťahy a vzťahy s verejnosťou Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela.

Pred panelovou diskusiou vystúpil riaditeľ Centra pre prevenciu konfliktov OBSE, Marcel Peško, s komentárom k súčasným výzvam pre kooperatívnu a inkluzívnu bezpečnosť v kontexte slovenského predsedníctva OBSE v roku 2019.

V úvode komentáru sa nám rečník predstavil, následne sa vyjadril k slovenskému predsedníctvu a situácii na Ukrajine. Európska bezpečnosť a hodnoty OBSE sú vystavované veľkému tlaku. Rámec bezpečnosti sa zásadne mení, a v súčasnej dobe je veľkou výzvou prebrať zodpovednosť. OBSE predstavuje koncept bezpečnosti, ktorý je založený na spolupráci, podpore spoločných hodnôt, výsledkom čoho aj krajiny, ktoré nie sú v priateľskom vzťahu spoločne hľadajú priesečníky spolupráce a to posúva európsku bezpečnosť vpred. OBSE vyslalo na Ukrajinu osobitnú misiu na monitorovanie situácie, na čom sa zhodlo všetkých 57 štátov. Rečník ocenil odvalu Slovenskej republiky prevziať pozíciu predsedajúceho štátu. Žijeme v dobe, kedy sú medzištátne vojny, zmrazené konflikty realitou, a taktiež sú ďaleko od vyriešenia. Situácia na Ukrajine je mierne optimistickejšia ale zložitá, jedna z najväčších výziev pre európsku bezpečnosť. Multilateralizmus výrazne oslabil, štáty sa starajú najskôr o blaho vlastnej krajiny až potom ostatných krajín. Vidíme obnovenie geopolitickej rivality, do popredia sa dostáva politika oko za oko zub za zub. Taktiež je výrazne oslabený systém kontroly zbrojenia, využíva sa vojenská technika, ktorá nepodlieha medzinárodnej kontrole. V závere svojho komentára uviedol, že ľuďom treba priblížiť fungovanie OBSE, a treba bojovať za demokraciu. Je dôležité, že sa krajiny stretávajú a sú schopné prijímať spoločné rozhodnutia.

Následne nás moderátor privítal a predstavil nám rečníkov, Róbert Kignár, riaditeľ Odboru pre politicko-bezpečnostné otázky MZVaEZ SR, Barbora Marônková, riaditeľka Informačného a dokumentačného centra NATO v Kyjeve, Ľudmila Verbická, predsedníčka Ukrajinsko-Slovenskej Iniciatívy a analytik Marek Lenč. V úvode moderátor nastavil smerovanie panelovej diskusie na tému predsedníctva Slovenska v OBSE. To sme prebrali v náročnom čase, keďže na Ukrajine došlo k viacerým zmenám ako je nový prezident, nová vláda, a preto vyzval rečníkov aby vyjadrili svoj názor na najväčšie problémy v politickej, ekonomickej či humanitarnej oblasti.

Ako prvý sa ujal slova pán Róbert Kignár. Podľa neho je aktuálna situácia na Ukrajina najlepšia za posledných 5 rokov, ale stále nie je dobrá. Tento rok sme mali najmenej porušovaní mieru a obetí, to sú veci, ktoré sú merateľné. Na druhej strane sú veci, ktoré sa merať nedajú. Ľudské utrpenie a psychické traumy sú niečo, čo si nevieme skutočne uvedomiť. S predsedníctvom sme dostali viacero informácií, čo sa

na Ukrajinu skutočne deje a začalo sa o tom viac diskutovať. Náš záujem je mať Ukrajinu ako suseda prosperujúcu a mierovú.

V poradí druhá vyjadrila svoj názor pani Barbora Marônková. V úvode poďakovala organizátorom za pozvanie a vyjadrila radosť zo svojej participácie. Podľa rečníčky NATO nie je priamym aktérom, ktorý sa podieľa na riešení konfliktu, no podporuje suverenitu a celistvosť Ukrajiny. Náš záujem ako Aliancie je mať bezpečné hranice. Tento konflikt má vplyv na politiku NATO vs. Rusko aj na ich vzájomný vzťah. Prejavilo sa to zminimalizovaním vojenskej spolupráce, ktorú sme budovali desaťročia. Ukrajina za posledných pár rokov pretransformovala smerovanie politiky, našim cieľom je posilniť bezpečnostný sektor Ukrajiny, teda posilniť schopnosť armády obrániť svoju krajinu nie len po technickej stránke, ale aj ľudskej. Ukrajinskí vojaci, ktorí prežili vojnu, majú problém začleniť sa naspäť do spoločnosti, čo sa prejavuje aj v ich osobných životoch.

Ďalšou rečníčkou, ktorá vyjadrila svoj názor je Ľudmila Verbická. Na úvod uviedla fakt, že podľa štatistík zatiaľ zahynulo počas konfliktu 13 tisíc ľudí (nie je to presné). Ďalších milión päťstotisíc až milión sedemstotisíc obyvateľov migruje po celej krajine, nevedia si nájsť prácu, ubytovanie. Toto je problém, ktorý štát nedokáže vyriešiť a vojna nekončí. „Krym je rana na srdci Ukrajiny, ktorá stále krváca,“ k tomu trpí aj ekologickými problémami, no prioritou číslo jedna ostáva bezpečnosť.

Ako posledný sa vyjadril analytik Marek Lenč, ktorý začal hrdo vetou „Som Slováč.“, pre rečníka bola Ukrajina neznámou, kým sa nenavštívil Kyjev. Ukrajina nebola na našom politickom radare, no Rusko bolo vždy. Konflikt trvá už 6 rokov, Ukrajina je dnes pre nás ako Slovákov strategickým bodom, pretože nám záleží na tom, aby sa naši susedia mali dobre, a pre to je potrebný v prvom rade mier, bez neho nemôže byť prosperita. Náš minister má veľmi dobrý „ťah na ranu“ pretože pozná prostredie veľmi dobre a môže pôsobiť ako mediátor. Dnes je vo svete veľká nedôvera. Musíme začať malými krokmi, a tie môže robiť niekto, koho poznáme, preto pri súčasnom zložení nášho predsedníctva dúfame v nové prieniky.

Po úvodných vstupoch moderátor kládol otázky, ktoré vyplývali z ich tvrdení. Pán Róbert Kirnág sa vyjadril, že na Ukrajinu bojujú každý deň armády strednej veľkosti, prirovnal to k veľkosti belgickej armády. K riešeniu konfliktu treba prejaviť politickú vôľu, čo vnímame prostredníctvom výmeny zajatcov. Bezpečnosť v štáte by mali garantovať Ozbrojené Sily Ukrajiny, taktiež by mali prebrať kontrolu nad svojimi hranicami, pričom Ukrajina počíta s podporou medzinárodného spoločenstva.

Pani Ľudmila Verbická uviedla, že po prezidentských voľbách sa ukrajinská spoločnosť rozdelila na 2 skupiny. Prvá skupina sú ľudia, ktorým záleží na tom aby bola Ukrajina nezávislá a jednotná, a druhá skupina je pasívna. Ukrajina veľa stratila po ekonomickej oblasti, a nie je pripravená vzdať sa územia, ktoré už raz ubránili. Obyvatelia týchto oblastí majú strach o svoju bezpečnosť, preto požiadali o odklad odchodu ukrajinskej armády.

Pani Marônková odpovedala na otázku, či výmena zajatcov signalizuje smerovanie budúceho vývoja. Podľa rečníčky to bolo vítané doma aj v zahraničnom spoločenstve. Príchod zajatcov naspäť na územie Ukrajiny mal silný emočný dopad na miestne obyvateľstvo, ktoré so slzami vítali svojich vojakov. Avšak naďalej ostávajú stovky ukrajinských zajatcov v Rusku.

K tejto téme sa vyjadril aj analytik Marek Lenč, ktorý vyjadril svoj názor, že s novým ukrajinským prezidentom, Volodymyrom Zelenskym, prichádza zmena, čo môže skončiť obrovským úspechom no na druhej strane to nemusí vypáliť veľmi dobre. Ukrajina ukazuje viac ústretovosti, „Zelensky ukazuje, že je iný, myslí inak, koná inak.“

Diskusia premostila do porovnania výkonu funkcie dvoch ukrajinských prezidentov, Poročenka a Zelenskeho. Ako prvá sa k tomu vyjadrila Ľudmila Verbická. Podľa rečníčky všetko to, čo vyčítali Poročenkovi, že je pomalý, nepokračuje v minských dohodách, je výhodou nového prezidenta Zelenskeho, ktorý koná rýchlo. Hneď ako zasadol do prezidentského kresla mal stretnutia s politickými lídrami. Poročenko je na druhej strane skúsený politik, ktorý udržal Ukrajinu nezávislou v najťažších časoch a získal pre Ukrajinu solidaritu sveta. Prezident Zelensky je človek, ktorý prišiel zo šoubiznisu, nie je politik, nie je skúsený, ale je dôležité, že chce niečo urobiť a tiež aký tím si okolo seba vybuduje. Zatiaľ nie je isté na koľko to robí správne, a valí sa na neho kritika.

Diskusia pokračovala otázkami, ktoré kládlo auditórium prostredníctvom aplikácie Slido alebo osobne. Rečníčka Verbická sa dotkla problematiky minských dohôd, ktorých platnosť končí tohto roku. Podľa nej sú možné 3 alternatívy a to, že pripraví nový zákon, predĺži minské dohody v súčasnom znení, alebo urobí zmeny v minských dohodách. Pani Marônková premostila na steinmeierovu formulu, pri čom uviedla, že podľa najnovšieho prieskumu verejnej mienky 60% obyvateľstva nevie čo to je. Podľa jej slov, je to náčrt, ako by mala situácia na Ukrajine vyzeráť a tiež kroky, ako sa k tomu dostať. Ľudia však tomu nerozumejú, preto sa to prezident snaží vysvetliť prostredníctvom videí, ktoré vydal. V súčasnosti situácia vyzerá tak, že ozbrojené sily sú 50 metrov od seba a ľudia musia reálne prejsť po ulici, deti chodiť do školy a kto im zabezpečí to, že je to bezpečné? 23% obyvateľstva podporuje využitie ozbrojených síl, pokiaľ krajina nebude opäť celistvá a nezávislá.

V závere dostali rečníci poslednú otázku, aká bude podľa nich situácia o rok, a čo očakávajú od pozitívnej dynamiky, ktorá prišla s novým prezidentom. Pán Kignár dúfa v posilnenie stability v regióne, a tiež tvrdí, že s ďalším obdobím bude riešenie konfliktu čoraz ťažšie, preto treba konať teraz. Pani Marônková povedala, že človek nikdy nevie čo sa na Ukrajine stane. Každý deň je iný a bohatý, pri čom nezavídí diplomatom, ktorí musia písať domov reporty. Nikto nevie predikovať čo bude o rok, no rečníčka by rada videla posun, pretože za posledných 5,5 roka sme toho veľa pozitívneho nevideli. Pani Verbická má obavy zo stretnutia normandskej štvorky, pretože ukrajinský prezident nie je skúsený, a stretne sa s najväčšími politickými

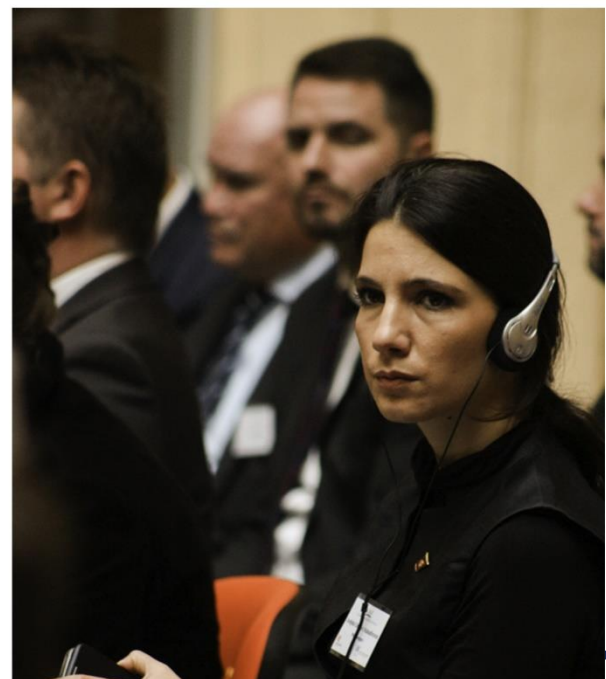
lídrami, a môže sa stať, že prijme rozhodnutie, s ktorým Ukrajina nebude spokojná. Ale na druhej strane bude proces možno pozitívny, možno si o rok povieme, že Donbas je deokupovaný. Posledný rečník analytik Marek Lenč stručne uviedol, že Ukrajina je veľká zodpovednosť a verí, že o rok bude naše susedstvo bezpečnejšie.

„To, čo sa deje na Ukrajine, aj keď nie je členom Severoatlantickej aliancie ovplyvňuje akým smerom sa politika NATO uberá.“

Barbora Marônková, riaditeľka Informačného a dokumentačného centra NATO

EUROATLANTICKÉ CENTRUM
EURO-ATLANTIC CENTER

Kybernetická bezpečnosť na Slovensku a vo svete: fenomén 21 storočia

Po komentári ku kybernetickej bezpečnosti na Slovensku bola na programe 13. ročníka Slovenského bezpečnostného fóra tretia panelová diskusia pod názvom „**Kybernetická bezpečnosť na Slovensku a vo svete: fenomén 21 storočia**“.

Hostami diskusie boli **Jan Majtan**, generálny riaditeľ, Sekcia kybernetickej bezpečnosti, Úrad podpredsedu vlády SR pre komunikáciu a informatizáciu,

Martina Lisická, riaditeľka, Odbor euroatlantických vzťahov, Národný bezpečnostný ústav, **Tomáš Hattych**, viceprezident, ISACA a **Jozef Michal Mintal**, výskumný pracovník UMB Data&Society Lab, Katedra bezpečnostných štúdií, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Moderátor panela bol **Daniel Olejár**, prorektor pre IT, Univerzita Komenského v Bratislave.

Jan Majtan v úvodnom komentári nastolil otázku: Ak dáte užívateľovi na výber medzi pohodlím a bezpečnosťou v kybernetickom priestore, čo zvíťazí? Zhodnotil, že zvíťazí pohodlie. Snažil sa poukázať, že práve kybernetická bezpečnosť sa venuje tej druhej časti a chce sa posúvať s bezpečnosťou do roviny komfortu, čím otvoril diskusiu v treťom paneli.

Čo to je kybernetická bezpečnosť? Pre každého rečníka bola definícia iná, čo vyplývalo aj z rôznych uhlov pohľadu, ktoré prezentovali, keďže sa stretli predstavitelia štátnych organizácií, akademickej obce aj súkromnej sféry.

Podľa Tomáša Hattycha je kybernetická bezpečnosť podmnožinou informačnej bezpečnosti. Martina Lisická ju definuje ako informácie uchovávané v informačných sieťach a služby s tým poskytované. Zároveň pripomína, že garantom kybernetickej bezpečnosti je národný bezpečnostný úrad. Pre Jana Majtana je to ochrana informačných aktív vo verejnej správe a Jozef Michal Mintal ju vidí ako stav, v ktorom informačné systémy a informácie sú v bezpečí a dostupné. Ich integrita a bezpečnosť je zabezpečená.

Predmetom ochrany kybernetickej bezpečnosti sú informácie, aby sme vďaka nim mohli chrániť služby a ľudí. Tomáš Hattych definuje informačnú bezpečnosť ako stav odolnosti systému alebo prostredia. Zdôrazňuje, že musíme vedieť, čo máme chrániť a ako kritické sú naše systémy. Hlavnými hrozbami kybernetickej bezpečnosti sú podľa Jana Majtana inkompetencia, lenivosť a neschopnosť. Technických hrozieb je množstvo, existujú kriminálne skupiny, skupiny hľadajúce hospodársky prospech, už to nie sú veľké útoky, ale menšie skupiny realizujúce svoje partikulárne záujmy. Zmenila sa rýchlosť, sofistikovanosť a miera útokov rastie. Hrozba sa nedá špecifikovať. Vyzýva, aby kybernetická bezpečnosť bola integrálnou súčasťou riešení a postupov od začiatku až do konca.

Slovenský zákon o kybernetickej bezpečnosti rečníci považujú za jeden z najlepších v Európskej únii pretože je špecifický. Problémom je, že vieme ako máme riadiť ľudí, len nemáme koho. Do roku 2021 bude chýbať 3,5 milióna odborníkov na informatickú bezpečnosť. Je teda potrebné vyvinúť metodiky a nájsť ľudí. Apelovať na firmy a štátnu správu. Pripomínajú, že by bolo vhodné navýšiť rozpočet na kybernetickú bezpečnosť, lebo zachraňuje reálne aktíva.

Ako teda chrániť Slovensko? Jan Majtan hovorí, že v kybernetickej bezpečnosti sú neexistujúce hranice, ťažko sa baviť, čo je slovenské a čo nie. Nemáme taký rigidný systém. Kyber svet je absolútne otvorený pre Slovensko, rovnako ako naša ekonomika. Očakáva sa, že euroatlantické štruktúry a Európska Únia poskytnú ochranu. Martina Lisická pridáva, že úlohou Európskej únie a NATO je byť v roli koordinátora pri budovaní národných spôsobilostí, každý štát je sám zodpovedný za budovanie svojej kybernetickej bezpečnosti. Sme vnímaní ako relevantný, konkurencieschopný hráč. Jozef Michal Mintal súhlasí, že v kybernetickom priestore neexistujú národnostné štáty. Za špecifiká Slovenska považuje kompatibilitu systémov, pretože podľa neho systém je najsilnejší ako jeho najslabší článok. Taktiež vzdelávanie, veľmi dobrá legislatíva, len pretavovanie do reality je ťažké.

Martina Lysická definuje úlohu štátu ako sprostredkovateľa, ktorý by mal ostatné subjekty nabádať k dialógu a spolupráci. Je nedostatočný rozhovor medzi kľúčovými sektormi. Akademická obec, súkromný sektor a štát by mali navzájom komunikovať. Kybernetickú bezpečnosť neurobí nikto sám.

Rečníci napokon odpovedali na otázku z publika ohľadom úrovne Slovenska v porovnaní s krajinami V4 v kybernetickej bezpečnosti. Jozef Michal Mintal skonštatoval, že sme na tom celkom dobre v porovnaní s krajinami V4, rozhodne nie sme najhorší. Tomáš Hattych ako pozitívum vidí znalosti našich odborníkov, za ktoré sa nemusíme hanbiť. Jediným negatívom je, že Slovensko obchádza pravidlá, kde je to možné. Martina Lisická hovorí, že spolupráca v rámci V4 je vzájomná. Sme porovnateľní a konkurencie schopní. Nemôžeme sa však porovnávať s Estóncami, Holanďanmi, Francúzmi, Nemcami, lebo sú veľmi dobre vnímaní. Medzi lídrov sa môžeme dostať, ak si vláda štátu určí kybernetickú bezpečnosť ako prioritu a vyčlení na ňu financie. V rámci V4 sme na tom veľmi slušne. Jan Majtan Slovensko chváli, pretože nekoordinácia medzi kľúčovými zložkami sa postupne mení a posúva do veľmi výbornej roviny.

„Osobne vnímam ako jeden z problémov kybernetickej bezpečnosti kompatibilitu systémov a nedostatočné vzdelávanie.“

Jozef Michal Mintal, výskumný pracovník UMB Data&Lab

Zaznelo na SBF

„Som hrdý, že Slovensko nie je pasívnym spojencom.“

František Ružička, Štátny tajomník MZVaEZ

„Krym je rana na srdci Ukrajiny, ktorá stále krváca.“

Ľudmila Verbická, predsedníčka Ukrajinsko – Slovenskej iniciatívy

„Základná bezpečnosť štátu je slušnosť a spravodlivosť“

Ján Figel', osobitý vyslanec pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ

„Každý členský štát Európskej únie má zodpovednosť za svoju kybernetickú bezpečnosť“

Martina Lisická, riaditeľka, Odbor euroatlantických vzťahov

„Svet je komplexný, komplikovaný a rýchlo sa mení.“

Lucia Husenicová, odborná asistentka Katedry bezpečnostných štúdií

S B F

Organizátori

EUROATLANTICKÉ CENTRUM
EURO-ATLANTIC CENTER

univerzitná knižnica
v bratislave

S finančnou podporou

Partneri

 @EACenter

www.sbf.eac.sk